

บทความวิจัย

หุ้นส่วนพันธมิตรระหว่างเกาหลีใต้และสหรัฐอเมริกา¹พันธ์อร์ เกาเจริญ²

(Received: October 19, 2025; Revised: February 11, 2026; Accepted: March 20, 2026)

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิธีศึกษาเอกสาร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาว่าความเจริญทางเศรษฐกิจ ความเป็นประชาธิปไตยและกระบวนการเป็นประชาธิปไตยส่งผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างเกาหลีใต้และสหรัฐอเมริกาอย่างไร และปัจจัยใดที่ทำให้ความสัมพันธ์พันธมิตรระหว่างเกาหลีใต้และสหรัฐอเมริกายังดำรงอยู่ แม้ว่าเกาหลีใต้จะมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองในระดับประเทศที่พัฒนาแล้ว การศึกษาใช้ทฤษฎีสัจนิยมและกรอบแนวคิดดุลแห่งอำนาจ แนวคิดประชาธิปไตยและกระบวนการเป็นประชาธิปไตย ซึ่งผลการศึกษาพบว่าความเป็นพันธมิตรระหว่างเกาหลีใต้และสหรัฐอเมริกาทือกำเนิดและตั้งอยู่บนฐานแนวคิดเรื่องความมั่นคงแห่งรัฐตามกรอบทฤษฎีสัจนิยมและแนวคิดดุลแห่งอำนาจ ในขณะที่ความเจริญทางเศรษฐกิจและกระบวนการเป็นประชาธิปไตยไม่เพียงนำไปสู่การปรับโครงสร้างของพันธมิตรเท่านั้น แต่ยังเพิ่มความซับซ้อนให้กับความสัมพันธ์เชิงพันธมิตรระหว่างเกาหลีใต้และสหรัฐอเมริกา งานวิจัยชิ้นนี้เสนอแนวทางใหม่ในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์พันธมิตร โดยนำปัจจัยภายในเรื่องความเจริญทางเศรษฐกิจและกระบวนการเป็นประชาธิปไตยของเกาหลีใต้เข้ามาเป็นหนึ่งใน

¹ บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยเรื่อง หุ้นส่วนพันธมิตรระหว่างเกาหลีใต้และสหรัฐอเมริกา ซึ่งได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากคณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

² อาจารย์ ดร. ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

Email: phanorn.po@go.buu.ac.th

องค์ประกอบของการพิจารณาเสริมจากมิติความมั่นคงแบบดั้งเดิมเพื่อให้เกิดความเข้าใจในความเป็นพันธมิตรระหว่างรัฐได้อย่างครอบคลุมมากขึ้น

คำสำคัญ: พันธมิตรระหว่างเกาหลีใต้และสหรัฐอเมริกา กระบวนการเป็นประชาธิปไตย ดุลแห่งอำนาจ ปัจจัยภายใน

Research Article

Alliance Partnership between South Korea and the United States¹

*Phan-orn Powcharoen*²

Abstract

This qualitative research article uses a documentary analysis method to study how economic development, democracy and the democratization process affect the relationship between South Korea and the United States. It also aims to examine factors that sustain their alliance despite South Korea's achievement of economic, social, and political stability comparable to that of a developed country. Using Realist theory, the balance of power framework, and democracy and the democratization process concepts, the study finds that the alliance between South Korea and the United States originated from and is based on state security concepts derived from Realist theory and the balance of power framework. Meanwhile, economic development and the democratization process have not only led to a restructuring of the alliance, but have also increased the complexity of the relationship. This research offers a new approach to analyzing the alliance relationship by incorporating internal factors – South

¹ This article is part of the research entitled 'Alliance Partnership between South Korea and the United States' funded by the Faculty of Political Science and Law, Burapha University

² Lecturer, Dr., Department of Political Science, Faculty of Political Science and Law, Burapha University. Email: phanorn.po@go.buu.ac.th

Korea's economic development and democratization – as additional components alongside traditional security dimensions, thereby providing a more comprehensive understanding of the alliance partnership between states.

Keywords: Alliance between South Korea and the United States, Democratization, Balance of Power, Internal Factors

บทนำ

เกาหลีใต้และสหรัฐอเมริกา ร่วมลงนามในสนธิสัญญาการป้องกันร่วมในปี ค.ศ. 1953 ซึ่งถือเป็นจุดเริ่มต้นของการเป็นพันธมิตรทางด้านความมั่นคงระหว่างสองชาติ ภายใต้บริบทของความเป็นพันธมิตรทางด้านความมั่นคง เกาหลีใต้ยังได้รับความช่วยเหลือทางการเงินจากสหรัฐอเมริกาซึ่งมีส่วนสำคัญต่อการฟื้นฟูประเทศในยุคหลังสงครามเกาหลี อย่างไรก็ตาม ความเป็นพันธมิตรระหว่างสหรัฐอเมริกาและเกาหลีใต้เผชิญหน้ากับความท้าทายอยู่เนื่อง ๆ ทั้งจากปัจจัยภายใน คือ อัตราการเจริญเติบโตของประเทศ โดยเฉพาะในทางเศรษฐกิจและกระบวนการเป็นประชาธิปไตย และปัจจัยภายนอก คือ นโยบายของสหรัฐอเมริกาและการเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างทางการเมืองระหว่างประเทศจากการล่มสลายของสหภาพโซเวียต ในปัจจุบันนี้ เกาหลีใต้ถือเป็นประเทศประชาธิปไตยที่มั่นคง มีเศรษฐกิจที่พัฒนาแล้ว และเป็นประเทศที่มีรายจ่ายทางทหารอยู่ที่อันดับที่ 11 ของโลก (Stockholm International Peace Research Institute, 2025) แต่กระนั้น ความเป็นพันธมิตรก็ยังคงอยู่ ซึ่งเป็นสิ่งที่ค่อนข้างขัดแย้งกับตรรกะของทฤษฎีสายสัญญาณที่มีมุมมองด้านความมั่นคงของรัฐบาลบนพื้นฐานเรื่องการพึ่งพาตนเองเพื่อให้อยู่รอดในระบบอนาธิปไตย และรัฐไม่อาจไว้วางใจหรือพึ่งพารัฐอื่นทางด้านความมั่นคงได้แม้ว่าจะเป็นพันธมิตรกันก็ตาม (Mearsheimer, 2001)

ในกรณีของเกาหลีใต้ การพัฒนาทางเศรษฐกิจและการเมือง โดยเฉพาะการเปลี่ยนผ่านไปเป็นประชาธิปไตยได้ส่งผลให้ความสัมพันธ์ระหว่างเกาหลีใต้และสหรัฐอเมริกามีความซับซ้อนมากขึ้น จากความสัมพันธ์ที่อยู่ในรูปรัฐอุปถัมภ์ (Patron State) กับรัฐภายใต้อุปถัมภ์ (Client State) ในยุคอำนาจนิยมก็ถูกปรับมาอยู่ในระดับที่มีความเท่าเทียมกันมากขึ้นในสมัยของรัฐบาลที่เป็นประชาธิปไตย ทั้งนี้ งานวิจัยส่วนใหญ่มีกล่าวถึงความสัมพันธ์พันธมิตรจากมุมมองความมั่นคงภายนอกบนฐานแนวคิดของทฤษฎีสัญญาณ แต่มักไม่ค่อยกล่าวถึงว่าปัจจัยภายในเรื่องการพัฒนาทางเศรษฐกิจ และกระบวนการเป็นประชาธิปไตยได้มีผลต่อความสัมพันธ์นี้อย่างไร งานวิจัยชิ้นนี้จึงต้องการศึกษาความเป็นพันธมิตรระหว่างเกาหลีใต้และสหรัฐอเมริกาเพื่อตอบคำถามว่าความ

เจริญทางเศรษฐกิจ ความเป็นประชาธิปไตยและกระบวนการเป็นประชาธิปไตย ส่งผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างเกาหลีใต้และสหรัฐอเมริกาอย่างไร และปัจจัยใดที่ทำให้ความสัมพันธ์พันธมิตรระหว่างเกาหลีใต้และสหรัฐอเมริกายังคงอยู่ แม้ว่าเกาหลีใต้จะเปลี่ยนจากประเทศยากจนเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว โดยจะนำทฤษฎีสัจนิยม กรอบแนวคิดดุลแห่งอำนาจ ประชาธิปไตยและกระบวนการเป็นประชาธิปไตยมาใช้ในการหาคำตอบ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างความเจริญทางเศรษฐกิจ ความเป็นประชาธิปไตย และกระบวนการเป็นประชาธิปไตยของประเทศเกาหลีใต้ ที่มีต่อความสัมพันธ์ระหว่างเกาหลีใต้และสหรัฐอเมริกา
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีต่อการดำรงอยู่ของความสัมพันธ์ฉันพันธมิตรระหว่างเกาหลีใต้และสหรัฐอเมริกา แม้ว่าเกาหลีใต้มีระดับการพัฒนาประเทศที่จัดอยู่ในประเทศที่พัฒนาแล้ว มีเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองที่มีความมั่นคงและผ่านกระบวนการความเป็นประชาธิปไตยเป็นที่เรียบร้อยแล้ว

การทบทวนวรรณกรรม

ความสัมพันธ์ระหว่างเกาหลีใต้และสหรัฐอเมริกามีส่วนสัมพันธ์กับระบบการเมืองภายในของประเทศเกาหลีใต้ Heo and Roehring (2018) วิเคราะห์ว่า ในยุคสงครามเย็น ความสัมพันธ์อยู่ในรูปแบบของรัฐอุปถัมภ์ (Patron State) กับรัฐภายใต้อุปถัมภ์ (Client State) เพราะเกาหลีใต้ต้องพึ่งพาสหรัฐอเมริกาด้านความมั่นคง อย่างไรก็ตาม ทั้งคู่ต่างก็ได้ประโยชน์จากความเป็นพันธมิตรกัน สหรัฐอเมริกาเลือกที่จะไม่แสดงออกหรือวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาลอำนาจนิยมของเกาหลีใต้อย่างเปิดเผยเพื่อให้เกาหลีใต้คงบทบาทในฐานะรัฐกันชนในการสกัดกั้นการขยายตัวของลัทธิคอมมิวนิสต์ ขณะที่รัฐบาลอำนาจนิยมของเกาหลีใต้ก็ใช้ความเป็นพันธมิตรกับสหรัฐอเมริกามาสร้างความชอบธรรมในการบริหารประเทศ ในยุคหลังสงครามเย็น ความสัมพันธ์ของสองชาติมี

การปรับเปลี่ยนมาเป็นความร่วมมือเชิงหุ้นส่วน โดยปัจจัยที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงนี้ สามารถสรุปออกมาได้ดังนี้

ประการที่หนึ่ง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน โดยเฉพาะภาคประชาสังคมและกลุ่มฝ่ายค้านที่เติบโตขึ้นจากกระบวนการเปลี่ยนผ่านไปเป็นประชาธิปไตย ภาคประชาชนได้เรียกร้องในหลายประเด็น หนึ่งในนั้นคือการตั้งคำถามต่อการดำรงอยู่ของกองทัพสหรัฐอเมริกาในดินแดนเกาหลีใต้ซึ่งเป็นประเด็นที่รัฐบาลอำนาจนิยมหลักเล็งเห็นที่จะกล่าวถึง

ประการที่สอง เกาหลีใต้ได้เปลี่ยนจากประเทศที่ยากจนที่ต้องพึ่งพาความช่วยเหลือจากต่างชาติสู่ประเทศประชาธิปไตยที่มีเสถียรภาพทางการเมืองและความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวทำให้สหรัฐอเมริกาปรับมุมมองที่มีต่อเกาหลีใต้จากเดิมที่มองว่าเป็นผู้รับประโยชน์ทางความมั่นคง (Security Beneficiary) มาเป็นพันธมิตรเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Partner) ที่มีความแข็งแกร่งทางทหาร การทูต และเศรษฐกิจ

Kim (2021) อธิบายว่า รัฐรวมตัวกันเป็นพันธมิตรไม่เพียงแค่ว่าเพราะเหตุผลด้านความมั่นคงเท่านั้น แต่ยังเพื่อจัดการและควบคุมอีกรัฐไม่ให้กระทำการตามอำเภอใจ โดยเฉพาะการใช้กำลังเพื่อรุกรานรัฐอื่น ในยุคสงครามเย็น สหรัฐอเมริกาใช้ความเป็นพันธมิตรในการควบคุมไม่ให้เกาหลีใต้ก่อสงครามต่อเกาหลีเหนือ ดังที่การลงนามในสนธิสัญญาการป้องกันร่วมระหว่างสหรัฐอเมริกา กับเกาหลีใต้ในปี ค.ศ. 1953 คือการตกลงเพื่อแลกเปลี่ยนกับการที่ประธานาธิบดีอี ซึงมัน จะไม่ก่อสงครามบนคาบสมุทรเกาหลี ส่วนในยุคหลังสงครามเย็น เกาหลีใต้ได้ใช้ความเป็นพันธมิตรในการควบคุมไม่ให้สหรัฐอเมริกา ก่อสงครามกับเกาหลีเหนือแทน ดังเช่นการที่ประธานาธิบดีโน มูฮย็อน ตัดสินใจส่งทหารเกาหลีใต้ไปร่วมปฏิบัติการทางทหารในอิรักเพื่อแลกกับการรักษาความสัมพันธ์พันธมิตรกับสหรัฐอเมริกา และเพื่อให้เกาหลีใต้ยังคงมีบทบาทในการกำหนดนโยบายของสหรัฐอเมริกาที่มีต่อเกาหลีเหนือซึ่งถือเป็นหนทางที่จะช่วยให้เกาหลีใต้ไม่ถูกดึงเข้าสู่ความขัดแย้งและสงครามกับเกาหลีเหนือ

ในยุคสงครามเย็น ทั้งสหรัฐอเมริกาและเกาหลีใต้ต่างได้ประโยชน์จากความสัมพันธ์พันธมิตร การคงอยู่ของกองกำลังทหารสหรัฐอเมริกาในเกาหลีใต้

ช่วยให้สหรัฐอเมริกาสกัดกั้นการขยายตัวของลัทธิคอมมิวนิสต์ ขณะเดียวกัน เกาหลีใต้ก็สามารถเสริมศักยภาพด้านการป้องกันประเทศได้ (Martin, 1988) ทั้งนี้ Lee and Heo (2001) ได้อธิบายถึงความสัมพันธ์ระหว่างสหรัฐอเมริกาและเกาหลีใต้ โดยแบ่งออกเป็นช่วงเวลาดังนี้

ความสัมพันธ์ช่วงแรก คือ ในทศวรรษ 1960 ที่มีความไม่เท่ากันของระดับความร่วมมือ โดยเกาหลีใต้สนับสนุนงบประมาณทางทหารภายใต้กรอบพันธมิตรในระดับที่ต่ำกว่าสหรัฐอเมริกา แต่ไม่ได้ถูกกดดันให้เพิ่มงบประมาณ เนื่องจากทั้งสองฝ่ายต่างได้รับประโยชน์จากความเป็นพันธมิตร

ความสัมพันธ์ช่วงที่สอง คือ ในช่วงปลายทศวรรษ 1960 ในยุคที่ประธานาธิบดีริชาร์ด นิกสัน ต้องการลดงบประมาณทางทหาร ลดจำนวนทหารสหรัฐอเมริกา ที่ประจำการอยู่นอกดินแดน และเรียกร้องให้พันธมิตรเพิ่มบทบาทและการมีส่วนร่วมที่มากขึ้น ความกลัวการถูกทอดทิ้งจากสหรัฐอเมริกา ทำให้เกาหลีใต้ยอมเพิ่มงบประมาณทางทหาร แม้จะไม่เทียบเท่าสหรัฐอเมริกา จากข้อจำกัดด้านการพัฒนาทางเศรษฐกิจที่แม้ว่าจะดีขึ้นแต่ยังไม่ถึงระดับสูงสุด

ความสัมพันธ์ช่วงที่สาม คือ ในช่วงทศวรรษ 1970 ที่เกาหลีใต้ได้ตกลงที่จะเพิ่มงบประมาณทางทหารให้อยู่ที่ระดับ 6% ของผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ (Gross National Product หรือ GNP) เนื่องจากมุมมองเรื่องภัยคุกคามที่มีความแตกต่างกันระหว่างเกาหลีใต้และสหรัฐอเมริกา ในขณะที่สหรัฐอเมริการะดับการมองเห็นภัยคุกคามจากเกาหลีเหนือลดลง เกาหลีใต้มีระดับการมองเห็นภัยคุกคามจากเกาหลีเหนือที่สูงขึ้น จึงทำให้เกาหลีใต้ตกลงที่จะเพิ่มระดับความมั่นคงของตนเอง

ในยุคหลังสงครามเย็น การเปลี่ยนของโครงสร้างการเมืองระหว่างประเทศ และการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองภายในของเกาหลีได้นำไปสู่การตั้งคำถามถึงการประจำการของทหารสหรัฐอเมริกา รวมถึงมีการขยายตัวของความรู้สึกร่วมต่อต้านสหรัฐอเมริกา ในสังคมเกาหลีใต้โดยเฉพาะในหมู่คนรุ่นใหม่ Lee (2007) ระบุว่า กระบวนการเป็นประชาธิปไตยของเกาหลีได้นำไปสู่การเกิดของชนชั้นนำชาตินิยม (Nationalist Elites) ซึ่งเป็นกลุ่มชนชั้นนำกลุ่มใหม่ที่มีแนวคิดชาตินิยมและสนับสนุนประชาธิปไตยที่ไม่ได้มองว่าเกาหลีเหนือเป็น

ภัยคุกคามของประเทศ แม้เกาหลีเหนือจะถือครองอาวุธนิวเคลียร์ แต่เกาหลีเหนือก็ไม่มีเจตนาใช้อาวุธนิวเคลียร์ในการโจมตีเกาหลีใต้ซึ่งเป็นมุมมองที่ต่างไปจากกลุ่มอนุรักษนิยมที่มองเกาหลีเหนือเป็นศัตรู เพราะมองผ่านอุดมการณ์ต่อต้านคอมมิวนิสต์ ความรู้สึกราชาตินิยมที่ก่อตัวขึ้นทำให้รัฐบาลของเกาหลีใต้ในยุคหลังสงครามเย็นต้องการปรับความสัมพันธ์กับสหรัฐอเมริกาให้อยู่ในระดับที่เท่าเทียมกัน

กรอบแนวคิดทฤษฎี

1. ทฤษฎีสัจนิยมและกรอบแนวคิดเรื่องดุลแห่งอำนาจ

ทฤษฎีสัจนิยมมีฐานความคิดที่ให้ความสำคัญกับรัฐในฐานะตัวแสดงหลักในระบบระหว่างประเทศ และโครงสร้างของระบบระหว่างประเทศคืออนาธิปไตยซึ่งเป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งและสงครามระหว่างรัฐ โดยหนึ่งในกรอบวิเคราะห์ 3 ระดับของ Waltz (1979) ได้กล่าวถึงการเกิดของสงครามว่าระบบอนาธิปไตยทำให้รัฐต้องพึ่งพาตนเอง และเพื่อให้ตนเองอยู่รอดได้ในระบบอนาธิปไตยซึ่งเป็นระบบที่ไม่มีองค์กรใดหรืออำนาจใดที่อยู่เหนือรัฐ รัฐจึงต้องแข่งขันกันการสะสมอำนาจเพื่อความอยู่รอด ซึ่งความไม่แน่นอนของการอยู่ร่วมกันในระบบอนาธิปไตยและการแข่งขันระหว่างกันจะนำไปสู่การเกิดของสงครามระหว่างรัฐในท้ายที่สุด

Mearsheimer (2001) ได้อธิบายถึงความสัมพันธ์ระหว่างระบบอนาธิปไตยและการแสวงหาอำนาจของรัฐว่า ระบบระหว่างประเทศที่เป็นอนาธิปไตยผลักดันให้รัฐพยายามขยายอำนาจให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้เพื่อให้ได้อำนาจสูงสุดมาครอง เพราะการที่รัฐอยู่ในระบบอนาธิปไตยนี้แปลว่ารัฐไม่มีหลักประกันว่าจะสามารถอยู่รอดได้โดยปราศจากการถูกคุกคามหรือถูกรุกรานจากรัฐอื่นในระบบ การสะสมอำนาจนำไปสู่การแข่งขันระหว่างรัฐที่ทำให้รัฐต้องเผชิญหน้ากัน ดังนั้น ความขัดแย้งและการปะทะกันระหว่างรัฐจึงไม่ใช่สิ่งที่ผิดปกติ และสงครามคือสิ่งที่สามารถเกิดขึ้นได้ในระบบอนาธิปไตยที่ไร้ซึ่งอำนาจสูงสุดในการควบคุมรัฐ

การแข่งขันเพื่อแสวงหาความมั่นคงของรัฐจะทำให้รัฐพยายามถ่วงอำนาจระหว่างกันเพื่อไม่ให้รัฐใดรัฐหนึ่งมีอำนาจเหนือกว่ารัฐอื่น เพราะหากมีรัฐใดรัฐหนึ่งรู้สึกว่าการตนเองมีความเข้มแข็งและมีอำนาจมากกว่ารัฐอื่น รัฐที่มีอำนาจเหนือกว่านั้นจะเกิดความเชื่อมั่นในศักยภาพของตนเองว่าสามารถคุกคามหรือโจมตีรัฐอื่นในระบบได้ ดังนั้น รัฐจะพยายามรักษาสมดุลของอำนาจระหว่างกัน โดยจะพยายามป้องกันไม่ให้รัฐใดรัฐหนึ่งมีอำนาจเหนือรัฐอื่นจนกลายเป็นภัยคุกคามความมั่นคงของระบบโดยรวม และดุลแห่งอำนาจสามารถเกิดขึ้นได้ตามธรรมชาติของระบบระหว่างประเทศ เพราะระบบอนาธิปไตยจะผลักดันให้รัฐดำเนินนโยบายหรือกระทำการที่ผลักดันให้ระบบกลับเข้าสู่จุดสมดุลอยู่เสมอ ผ่านวิธีการ เช่น การเสริมกำลังทหารของตนเอง หรือการสร้างพันธมิตรร่วม จึงเท่ากับว่าดุลแห่งอำนาจเป็นกลไกที่ช่วยถ่วงดุลความสัมพันธ์ระหว่างรัฐและช่วยสร้างเสถียรภาพให้เกิดขึ้นในระบบ (Campbell & Burns, 2002. p.133-149)

Walt (1985) ระบุว่า การสร้างพันธมิตรถือเป็นกระบวนการหนึ่งของการสร้างดุลแห่งอำนาจเพื่อตอบโต้ภัยคุกคาม วิธีแรกคือ การเข้าร่วมกับรัฐที่มีอำนาจเหนือกว่า (Bandwagoning) และวิธีที่สองคือ การเป็นพันธมิตรกับรัฐที่มีอำนาจน้อยกว่าเพื่อถ่วงดุลอำนาจ (Balancing) ส่วนใหญ่รัฐมักจะเลือกใช้วิธีที่สอง เพราะการผูกพันธมิตรกับรัฐที่เข้มแข็งกว่าจะทำให้รัฐตกอยู่ใต้อิทธิพลของรัฐที่เข้มแข็งกว่า และรัฐที่มีอำนาจน้อยกว่ามักจะเห็นคุณค่าในความเป็นพันธมิตรมากกว่า

พันธมิตรระหว่างรัฐถือเป็นหนึ่งในเครื่องมือที่รัฐใช้เพื่อรักษาความมั่นคงของตนเอง อย่างไรก็ตาม ไม่มีหลักประกันว่าพันธมิตรที่เกิดขึ้นจะดำรงอยู่อย่างถาวร Morgenthau (1948) ชี้ให้เห็นว่า พันธมิตรเกิดขึ้นจากการรวมตัวของรัฐเพื่อถ่วงดุลกับรัฐอื่นหรือกลุ่มพันธมิตรของรัฐอื่นบนพื้นฐานของผลประโยชน์แห่งชาติที่รัฐแต่ละรัฐทำการประเมินเป็นรายกรณี จึงเท่ากับว่าการตอบสนองต่อภัยคุกคามของพันธมิตรจะขึ้นอยู่กับดุลพินิจของแต่ละรัฐ แตกต่างจากระบบความมั่นคงร่วม (Collective Security) ที่รัฐรวมตัวกันโดยยึดถือพันธะทางศีลธรรมและข้อบังคับทางกฎหมายที่กำหนดให้การโจมตีรัฐใดรัฐหนึ่งถือเป็นการโจมตีของรัฐสมาชิกทั้งหมด

เช่นเดียวกับ Waltz (1979) ที่อธิบายถึงความเป็นพันธมิตรระหว่างรัฐว่า ถ้าเลือกได้ รัฐที่มีสถานะเป็นรัฐระดับรองมักจะเลือกเข้าร่วมกับรัฐที่อ่อนแกว่า เพราะการอยู่ร่วมและการผูกสัมพันธ์กับรัฐที่อ่อนแกว่าทำให้รัฐระดับรองและรัฐที่อ่อนแกว่าเป็นที่ยอมรับและเห็นในคุณค่าซึ่งกันและกัน แต่กระนั้น รัฐจะตระหนักถึงความปลอดภัยมากขึ้นหรือไม่ขึ้นขึ้นอยู่กับว่าพันธมิตรที่สร้างขึ้นมานั้นมีความสามารถในการป้องปรามและป้องกันศัตรูจากการโจมตีได้มากน้อยหรือไม่และเพียงใด

อย่างไรก็ดี ไม่ใช่ทุกรัฐจะเลือกเข้าร่วมพันธมิตร รัฐจะสร้างพันธมิตรบนหลักเหตุผลคือ 1) เพื่อเพิ่ม득เปรียบทางความมั่นคงในภาวะที่รัฐนั้น ๆ ไม่พอใจในระดับความมั่นคงของตนเอง 2) รัฐนั้น ๆ เกิดความกลัวว่าตนเองจะถูกโดดเดี่ยวหากไม่เข้าร่วมพันธมิตร และ 3) เพื่อป้องกันไม่ให้อีกฝ่ายจะร่วมมือกันได้ในฐานะพันธมิตรไปร่วมมือกับฝ่ายตรงข้ามของตนเอง ดังนั้น เมื่อมีการรวมตัวของพันธมิตรแม้สักหนึ่งกลุ่มเกิดขึ้นในระบบก็จะมี การรวมตัวกันของพันธมิตรฝ่ายตรงข้ามเกิดขึ้นตามมา เนื่องมาจากว่ารัฐไม่อาจเชื่อมั่นได้ว่าพันธมิตรที่รวมตัวกันนั้นได้รวมตัวกันบนเจตนาเพื่อป้องกันตนเอง ซึ่งภาวะนี้คือ ภาวะกลืนไม่เข้า คายไม่ออกทางความมั่นคง (Security Dilemma) และภาวะนี้ก็สามารถเกิดขึ้นได้ภายในพันธมิตรเช่นเดียวกัน โดยรัฐในพันธมิตรอาจมีความกลัวว่าตนเองจะถูกทอดทิ้งจากพันธมิตรของตนในช่วงเวลาของสงคราม กับความกลัวว่าตนเองจะถูกลากเข้าสู่สงครามที่เป็นผลประโยชน์ของพันธมิตร ไม่ใช่เพื่อผลประโยชน์แห่งชาติของตนเอง (Snyder, 1984) นอกจากนี้ Snyder (1997) ยังได้ชี้ให้เห็นถึงความไม่สมดุลทางอำนาจของรัฐสมาชิกในพันธมิตร โดยกล่าวว่า หากในระบบพันธมิตรประกอบไปด้วยรัฐที่มีอำนาจมากกว่า รัฐที่มีอำนาจมากกว่าจะมีอิทธิพลในการกำหนดยุทธศาสตร์และนโยบายความมั่นคงมากกว่า ซึ่งส่งผลให้สามารถควบคุมการตัดสินใจของรัฐที่มีอำนาจน้อยกว่าในพันธมิตรได้

จากทฤษฎีสัจนิยมและกรอบแนวคิดดุลแห่งอำนาจที่ได้กล่าวมาข้างต้น รัฐแสวงหาความมั่นคงเพื่อให้อยู่รอดในระบบอนาธิปไตย และการสร้างพันธมิตรทางความมั่นคงเกิดขึ้นจากการที่รัฐมองเห็นภัยคุกคามร่วมจึงร่วมมือกันเพื่อสร้างดุลแห่งอำนาจเพื่อคานอำนาจกับรัฐที่เห็นว่าเป็นภัยคุกคาม ทั้งนี้ ทฤษฎี

สัจนิยมและกรอบแนวคิดดุลแห่งอำนาจสามารถนำมาใช้เพื่อวิเคราะห์พฤติกรรมของรัฐที่มีต่อสิ่งเร้าทางความมั่นคงจากภายนอก กระนั้น การเปลี่ยนแปลงภายในที่เกิดขึ้นในเกาหลีใต้ทั้งในเรื่องของความเจริญทางเศรษฐกิจและการเปลี่ยนผ่านไปเป็นประชาธิปไตยไม่อาจใช้ทฤษฎีสัจนิยมและกรอบแนวคิดดุลแห่งอำนาจมาอธิบายได้เพียงอย่างเดียว แนวคิดเรื่องประชาธิปไตยและกระบวนการเป็นประชาธิปไตยจึงจะนำมาเพื่อพิจารณาประกอบเพื่อพิจารณาว่าการเปลี่ยนแปลงภายในที่เกิดขึ้นมีส่วนสัมพันธ์กับความมั่นคงภายนอกหรืออย่างไรและส่งผลต่อโครงสร้างพันธมิตรทางความมั่นคงอย่างไร

2. ประชาธิปไตยและกระบวนการเป็นประชาธิปไตย

คำว่าประชาธิปไตยนั้นสามารถสรุปคำนิยามออกมาได้ว่าหมายถึงรูปแบบการปกครองที่มีประชาชนเป็นศูนย์กลางในการใช้อำนาจอธิปไตย โดยประชาชนเป็นผู้มีอำนาจในการตัดสินใจเกี่ยวกับประเด็นสำคัญของรัฐผ่านการออกเสียง หนึ่งคนมีหนึ่งเสียง ซึ่งสามารถกระทำได้ทั้งโดยตรงหรือโดยอ้อมผ่านสถาบันตัวแทน นอกจากนี้ระบอบประชาธิปไตยยังเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมือง เช่น การเลือกตั้ง การออกเสียงประชามติ การชุมนุมเพื่อเรียกร้องบางอย่างจากรัฐบาล ตลอดจนมีสิทธิและเสรีภาพในการดำเนินชีวิตภายใต้กรอบของกฎหมาย (Ranney, 1993 as cited in Yima, 2007; Smith, 1968 as cited in Raksasat et al., 1996; Unchitrong, 2007)

อย่างไรก็ดี การที่รัฐหนึ่งจะมีการปกครองในรูปแบบประชาธิปไตยได้นั้นไม่ใช่สิ่งที่เกิดขึ้นได้โดยทันที หากแต่ต้องผ่านกระบวนการที่เรียกว่ากระบวนการเป็นประชาธิปไตย (Democratization) ที่เป็นการลดทอนอำนาจของชนชั้นนำและเพิ่มสิทธิรวมถึงบทบาทของประชาชนในการมีส่วนร่วมทางการเมือง Huntington (1991) ได้เสนอว่ากระบวนการเปลี่ยนผ่านไปเป็นประชาธิปไตยทั่วโลกนั้นเกิดขึ้นในรูปแบบของคลื่น (Waves) โดยคลื่นลูกที่สาม (The Third Wave) ที่เกิดขึ้นในระหว่างปี ค.ศ. 1974 - 1990 ถือเป็นคลื่นการเปลี่ยนผ่านที่สำคัญที่สุดเพราะในช่วงเวลานี้มีจำนวนของประเทศที่เปลี่ยนผ่านไปเป็นระบอบประชาธิปไตยเพิ่มขึ้นอย่างมากทั่วโลก ซึ่งปัจจัยที่สำคัญที่ขับเคลื่อนให้เกิดคลื่นลูกที่สามไปทั่วโลกนั้นประกอบไปด้วยหลายปัจจัย ไม่ว่าจะเป็น

เป็นเรื่องประสิทธิภาพในการบริหารประเทศของรัฐบาลเผด็จการ การขยายตัวของชนชั้นกลางและการที่ประชาชนมีคุณภาพชีวิตและการศึกษาที่ดีขึ้นจากการเติบโตของเศรษฐกิจ สหรัฐอเมริกาให้การสนับสนุนแนวคิดประชาธิปไตยมากขึ้น และการเปลี่ยนผ่านไปสู่ประชาธิปไตยของประเทศหนึ่งส่งผลกระทบและกระตุ้นให้ประเทศอื่นเกิดการเปลี่ยนแปลงตาม

Tilly (2007) ได้อธิบายว่า การเปลี่ยนผ่านสู่ประชาธิปไตยเป็นกระบวนการที่มีความซับซ้อนและมีลักษณะเป็นพลวัต (Dynamics) และกระบวนการเปลี่ยนผ่านไปเป็นประชาธิปไตยเป็นผลลัพธ์ของการเปลี่ยนแปลงใน 3 มิติหลัก ได้แก่ 1) การที่รัฐสามารถควบคุมและผนวกรวมศูนย์อำนาจอิสระ เช่น กลุ่มทุนขนาดใหญ่หรือกลุ่มอิทธิพลท้องถิ่นให้อยู่ภายใต้กรอบของกฎหมายได้ 2) การลดความเหลื่อมล้ำเพื่อให้ประชาชนทุกผู้ทุกคนได้รับสิทธิในการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างเท่าเทียมโดยไม่ถูกจำกัดด้วยปัจจัยเรื่องเพศ ศาสนา ชาติพันธุ์ หรือชนชั้นทางสังคม และ 3) การสร้างความไว้วางใจระหว่างรัฐกับประชาชนด้วยการเปิดพื้นที่ให้เครือข่ายประชาชน เช่น ชุมชนท้องถิ่น และองค์กรศาสนาเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการทางการเมือง

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ ดำเนินการวิจัยด้วยวิธีการศึกษาเอกสาร (Documentary Research) โดยขอบเขตของการศึกษาคือ ตั้งแต่ ค.ศ. 1953 จนถึง ค.ศ. 2022 เอกสารที่ใช้มี 2 ประเภทคือ เอกสารขั้นต้นและเอกสารชั้นรอง ดังนี้

1. เอกสารขั้นต้น (Primary Data) เป็นข้อมูลที่ยังไม่ได้ผ่านการวิเคราะห์และสังเคราะห์ เป็นข้อมูลดิบในช่วงเวลาที่ศึกษา ข้อมูลส่วนนี้ได้จากการรวบรวมและคัดเลือกเอกสารสำคัญ โดยเน้นเอกสารทางประวัติศาสตร์ การทูต และนโยบายที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์พหุมิตรระหว่างเกาหลีใต้และสหรัฐอเมริกา เช่น

1.1 เอกสารชุดความสัมพันธ์ต่างประเทศสหรัฐฯ (Foreign Relations of the United States หรือ FRUS) ที่เกี่ยวข้องกับยุทธศาสตร์

และนโยบายต่างประเทศของสหรัฐอเมริกาที่มีต่อเกาหลีใต้ เช่น
บันทึกการสนทนา โทรเลขทางการทูต บันทึกข้อความ เป็นต้น

- 1.2 เอกสารทางการของรัฐบาล เช่น สุนทรพจน์ของผู้นำ แถลงการณ์
ร่วม รายงานประจำปีเกี่ยวกับงบประมาณทางทหาร
- 1.3 ข้อมูลจากหน่วยงานภาครัฐ เช่น จากสถาบันประวัติศาสตร์เกาหลี
แห่งชาติ (National Institute of Korean History) กองกำลังทหาร
สหรัฐฯ ในเกาหลีใต้ (United States Forces of Korea หรือ USFK)
- 1.4 งานนิพนธ์และบันทึกส่วนบุคคล เช่น งานนิพนธ์ของประธานาธิบดี
ปาร์ค จ็องฮี

2. เอกสารชั้นรอง (Secondary Data) ได้แก่ หนังสือ บทความวิจัย
และงานวิชาการที่เกี่ยวข้อง รายงานข่าวจากสำนักข่าวที่น่าเชื่อถือ เป็นต้น

ผู้วิจัยได้คัดเลือกเอกสารที่มีความเกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์การวิจัยซึ่ง
อยู่ในช่วงเวลาที่ครอบคลุมขอบเขตการศึกษา มาจากแหล่งที่น่าเชื่อถือและ
สามารถตรวจสอบได้ จากนั้นนำเอกสารที่ผ่านการคัดเลือกมาวิเคราะห์เชิง
เนื้อหาเพื่อศึกษาพัฒนาการของความสัมพันธ์พันธมิตรในแต่ละช่วงเวลาของทั้ง
สองประเทศ ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูลจากแหล่งข้อมูลหลายแหล่ง
เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องและความน่าเชื่อถือของข้อมูล

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาพบว่าความเป็นพันธมิตรระหว่างเกาหลีใต้และ
สหรัฐอเมริกาตั้งอยู่บนกรอบแนวคิดสันนิยมนิยมและดูแลแห่งอำนาจเป็นหลักซึ่งเป็น
ผลมาจากปัจจัยเรื่องความมั่นคงในคาบสมุทรเกาหลีหลังสงครามเกาหลีสิ้นสุด
ลง ในขณะที่ปัจจัยภายในคือ ความเจริญทางเศรษฐกิจ ความเป็นประชาธิปไตย
และกระบวนการเป็นประชาธิปไตยของประเทศได้ผลักดันให้เกาหลีใต้เรียกร้อง
ความเป็นอิสระทางยุทธศาสตร์ที่นำไปสู่การปรับโครงสร้างพันธมิตรในที่สุด
ฉะนั้น การปรับโครงสร้างไม่ได้ส่งผลกระทบเชิงลบต่อความเป็นพันธมิตรของ
ทั้งสองชาติ แต่เป็นการปรับเปลี่ยนเพื่อให้สอดคล้องกับบริบทภายในประเทศที่มี
การเปลี่ยนแปลงไปเท่านั้น

หลังสงครามเกาหลีสิ้นสุดลง ความสัมพันธ์ระหว่างเกาหลีใต้กับสหรัฐอเมริกาไม่สมมาตร ความอ่อนแอภายในประเทศที่เป็นผลจากสงครามทำให้เกาหลีใต้ต้องพึ่งพาสหรัฐอเมริกาทั้งในด้านความมั่นคงและเศรษฐกิจ สหรัฐอเมริกาให้ความช่วยเหลือแก่เกาหลีใต้เพื่อให้เกาหลีใต้สามารถอยู่ได้ท่ามกลางการขยายตัวของลัทธิคอมมิวนิสต์ ในทางกลับกัน เกาหลีใต้ในยุคของประธานาธิบดีอิชึงมัน ก็ได้แสดงออกอย่างชัดเจนถึงความสำคัญและความจำเป็นในการพึ่งพาความมั่นคงจากสหรัฐอเมริกาทั้งเพื่อป้องกันการรุกรานจากคอมมิวนิสต์ (U.S. Department of State, 1954) และเพื่อการรวมชาติภายใต้ระบอบประชาธิปไตยเกาหลีใต้ ซึ่งคำว่ารวมชาติเกาหลีมักจะปรากฏในการสื่อสารระหว่างประธานาธิบดีอิชึงมัน กับเจ้าหน้าที่ระดับสูงในรัฐบาลสหรัฐฯ จนสิ้นวาระในปี ค.ศ. 1960 (U.S. Department of State, 1957a) กระนั้น ความช่วยเหลือทางความมั่นคงและทางเศรษฐกิจที่สหรัฐอเมริกามอบให้ ทำให้สหรัฐอเมริกามีอิทธิพลเหนือเกาหลีใต้จนสามารถแทรกแซงการเมืองภายในและควบคุมประธานาธิบดีอิชึงมัน ไม่ให้ก่อสงครามเพื่อการรวมชาติกับเกาหลีเหนือได้ (U.S. Department of State, 1957b)

ในทศวรรษ 1960 ความสัมพันธ์ระหว่างเกาหลีใต้และสหรัฐอเมริกา ยังคงอยู่ในระดับที่ไม่ตึงเครียดกัน งบประมาณแผ่นดินกว่าครึ่งของทั้งหมดและงบประมาณด้านการป้องกันประเทศของเกาหลีใต้มาจากเงินช่วยเหลือจากสหรัฐอเมริกา ดังที่นายพลปาร์ค จ็องฮี ได้เขียนไว้ว่าเกาหลีใต้เป็นชาติ ‘ที่มีอิสระเพียงแค่นาม’ และเกาหลีใต้ไม่อาจดำรงอยู่ได้หากสหรัฐอเมริการะงับหรือถอนความช่วยเหลือ (Park, 1963) จึงเท่ากับว่าสหรัฐอเมริกามีอำนาจต่อรองที่เหนือกว่าและได้ใช้ความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจเป็นเครื่องมือในการกดดันเกาหลีใต้ในบางประเด็น เช่น การกดดันให้นายพลปาร์ค จ็องฮี ที่ก้าวขึ้นสู่อำนาจจากการรัฐประหารในปี ค.ศ. 1961 ให้คืนอำนาจให้กับประชาชนจนนำไปสู่การจัดกาเลือกตั้งในปี ค.ศ. 1963 (Rosenthal, 1963; U.S. Department of State, 1961a) ซึ่งเป็นที่แน่ชัดว่า การให้ความช่วยเหลือจะตั้งอยู่บนเงื่อนไขว่ารัฐบาลเกาหลีใต้ได้ดำเนินการมาตรการปฏิรูปประเทศตามแนวนโยบายที่รัฐบาลสหรัฐอเมริกาวางไว้มากน้อยเพียงใด (U.S. Department of State, 1961b)

หรือในปี ค.ศ. 1961 ที่มีการยื่นข้อเสนอส่งทหารเกาหลีไปช่วยสหรัฐอเมริกาในสงครามเวียดนามจะสะท้อนถึงความเป็นพันธมิตรอันดีระหว่างสองชาติ แต่ในอีกนัยยะหนึ่ง นั่นคือการต่อรองจากเกาหลีใต้ต่อการที่สหรัฐอเมริกาต้องการที่จะลดเงินช่วยเหลือลง (U.S. Department of State, 1961c)

ทศวรรษ 1960 เป็นช่วงเวลาเกาหลีใต้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาเศรษฐกิจผ่านการดำเนินนโยบายพัฒนาเศรษฐกิจ โดยเฉพาะการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจ 5 ปีที่มีเป้าหมายสำคัญคือ การปรับโครงสร้างประเทศจากการพึ่งพาความช่วยเหลือจากต่างชาติเป็นหลักไปเป็นเศรษฐกิจที่สามารถพึ่งพาตนเองได้ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างเศรษฐกิจที่สำคัญคือ สัดส่วนการผลิตระหว่างภาคเกษตรกรรมและอุตสาหกรรมมีความสมดุลกันมากขึ้นในช่วงปลายทศวรรษ 1960 จนนำไปสู่การขยายตัวของเศรษฐกิจในทศวรรษ 1970 ที่มีอัตราการเติบโตเฉลี่ยที่ร้อยละ 8-9 ต่อปีในช่วงทศวรรษ 1970 (OECD, 1996; Suh, 2007) ความเจริญทางเศรษฐกิจเป็นหนึ่งในปัจจัยที่สร้างความมั่นใจให้กับประธานาธิบดีปาร์ค จ็องฮี ในการผลักดันนโยบายการพึ่งพาตนเองด้านการป้องกันประเทศ (Jaju Gukbang) เพื่อให้เป็นอิสระทางความมั่นคงจากสหรัฐอเมริกา โดยเฉพาะในช่วงเวลาที่ความมั่นคงของประเทศถูกสั่นคลอนจากลัทธิกษัตริย์ที่นำไปสู่การถอนกองพลทหารราบที่ 7 ของเกาหลีใต้ (Moon, Hayes, & Bruce, 2011) นอกจากนี้ ประธานาธิบดีปาร์ค จ็องฮี ยังได้แสดงความมุ่งมั่นที่จะครอบครองนิวเคลียร์ รวมถึงปรับปรุงกองทัพให้มีความทันสมัยภายใต้โครงการยูลกอก (Yulgok Project) อีกด้วย แต่สุดท้ายแล้ว ความพยายามครอบครองนิวเคลียร์ได้ถูกยกเลิกไปจากแรงกดดันจากสหรัฐอเมริกา (U.S. Department of State, 1975) ทั้งนี้ รัฐบาลปาร์ค จ็องฮี ไม่ต้องการจะเสียความสัมพันธ์พันธมิตรที่มีต่อสหรัฐอเมริกา เนื่องจากความเป็นพันธมิตรคือสิ่งที่สร้างความชอบธรรมทางการเมืองของรัฐบาลอำนาจนิยม โดยรัฐบาลของนายพลปาร์ค จ็องฮี ได้ใช้ภาพลักษณ์ของการเป็นพันธมิตรกับสหรัฐอเมริกาในการยืนยันบทบาทของตนเองในฐานะผู้ต่อต้านการรุกรานของคอมมิวนิสต์และรักษาความมั่นคงบนคาบสมุทรเกาหลี (Cumings, 2005)

รัฐบาลเกาหลีใต้ยังคงทำการปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ในทศวรรษ 1980 เศรษฐกิจของเกาหลีใต้เติบโตและมีความเป็นเสรีมากขึ้น การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจได้ส่งผลกระทบต่อสังคมเกาหลีใต้ในหลายด้าน โดยเฉพาะการขับเคลื่อนไปสู่ความเป็นประชาธิปไตย ซึ่งกระบวนการเปลี่ยนผ่านนี้ได้เริ่มต้นขึ้นในช่วงทศวรรษ 1980 จากการเติบโตของเศรษฐกิจที่ก่อให้เกิดพลวัตทางสังคม การเกิดของชนชั้นกลางและปัญญาชนภายใต้โครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนไป และกลุ่มคนเหล่านี้ได้ออกมาทำการเรียกร้องประชาธิปไตย ทั้งนี้ การเปลี่ยนผ่านสู่ประชาธิปไตยได้สร้างการเปลี่ยนแปลงให้กับเกาหลีใต้ ดังต่อไปนี้

ประการที่หนึ่ง เหตุการณ์กวางจูได้เปลี่ยนความรู้สึกไม่พอใจสหรัฐอเมริกาที่มีในสังคมเกาหลีใต้ให้กลายมาเป็นอุดมการณ์ที่มีความชัดเจนมากขึ้น ประชาชนเกาหลีใต้โน้มเอียงไปทางเชื่อมั่นว่าสหรัฐอเมริกาอยู่เบื้องหลังการใช้ความรุนแรงของทหารเพื่อสลายการชุมนุม (Park, 2007) ซึ่งนำไปสู่การประท้วงต่อต้านสหรัฐอเมริกาและเรียกร้องให้สหรัฐอเมริกาถอนทหารออกจากเกาหลีใต้ในช่วงทศวรรษ 1980 (Chira, 1988) ประชาชนมีทัศนคติเชิงลบต่อสหรัฐอเมริกาเพราะเชื่อว่าสหรัฐอเมริกาให้การสนับสนุนรัฐบาลของนายพลช็อนดูฮวัน และความท้าทายในช่วงเวลานี้คือ สหรัฐอเมริกาไม่อาจหยาบยกประเด็นเรื่องความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจเป็นเงื่อนไขเพื่อต่อรองกับเกาหลีใต้ได้อีก เนื่องจากเศรษฐกิจของเกาหลีใต้มีความก้าวหน้าอย่างมากจนเกาหลีใต้ไม่จำเป็นต้องพึ่งพาความช่วยเหลือจากสหรัฐอเมริกาอีกต่อไปแล้ว (Solarz, 1987)

ประการที่สอง การเปลี่ยนแปลงทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ก่อให้เกิดความรู้สึกภาคภูมิใจในความเป็นชาติ เมื่อมุมมองที่มีต่อชาติเปลี่ยนไปได้เปลี่ยนมุมมองของคนเกาหลีใต้ที่มีต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ในช่วงปลายทศวรรษ 1980 เกาหลีใต้ได้ดำเนินนโยบายต่างประเทศที่มีความเป็นอิสระมากขึ้น ไม่ได้เพียงพึ่งพาเฉพาะสหรัฐอเมริกาเท่านั้น ดังเช่น การกำหนดนโยบาย Nordpolitik เพื่อสานสัมพันธ์กับชาติคอมมิวนิสต์ที่รวมถึงเกาหลีเหนือในยุคสมัยของประธานาธิบดีโน แทอู และนอกจากนี้ ในระหว่างการประชุมเพื่อสานสัมพันธ์กับสหภาพโซเวียตในช่วงปี ค.ศ. 1989 รัฐบาลของประธานาธิบดีโน แทอู

ได้กล่าวถึงความเป็นไปได้ของการถอนทหารสหรัฐอเมริกานอกจากคาบสมุทรเกาหลี เพื่อให้เกาหลีใต้และสหภาพโซเวียตสามารถสานสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างกันได้ภายใต้กรอบเงื่อนไขว่าประชาคมระหว่างประเทศให้การรับรองทางความมั่นคง และชาติทั้งสี่ ได้แก่ สหรัฐอเมริกา สาธารณรัฐประชาชนจีน สหภาพโซเวียต และญี่ปุ่นให้การยอมรับร่วมกันต่อการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว (Choi & Kwon, 2021) แม้ว่าในความเป็นจริงการถอนทหารของสหรัฐอเมริกาจะเป็นกระบวนการที่ค่อนข้างซับซ้อนและใช้ระยะเวลา แต่การที่รัฐบาลโน แทอูเลือกใช้ประเด็นดังกล่าวเป็นเครื่องมือทางการทูตเพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการสานสัมพันธ์กับสหภาพโซเวียตภายใต้กรอบนโยบายต่างประเทศ Nordpolitik ได้สะท้อนให้เห็นการเปลี่ยนแปลงที่ต่างจากรัฐบาลก่อนหน้านี้ที่มักจะหลีกเลี่ยงประเด็นใดก็ตามที่อาจกระทบต่อความสัมพันธ์ที่มีต่อสหรัฐอเมริกา

ประการที่สาม ขนชั้นนำชาตินิยมกลุ่มใหม่ได้ถือกำเนิดขึ้นในสังคมเกาหลีใต้ ซึ่งเป็นกลุ่มคนที่มีทัศนคติแตกต่างไปจากกลุ่มอนุรักษนิยมเดิมที่มองเกาหลีเหนือว่าเป็นศัตรูจากการมองผ่านอุดมการณ์ต่อต้านคอมมิวนิสต์ ความรู้สึกภาคภูมิใจในชาติที่มาจากการประสบความสำเร็จทางเศรษฐกิจทำให้กลุ่มคนกลุ่มนี้มีความรู้สึกภาคภูมิใจในความเป็นชาตินิยมมองว่าเกาหลีใต้ควรมีความสัมพันธ์ที่เท่าเทียมกันกับสหรัฐอเมริกา ไม่ใช่รูปแบบรัฐอุปถัมภ์แบบในอดีต (Ousley, 2006) ขนชั้นนำชาตินิยมกลุ่มใหม่มีส่วนสำคัญที่ผลักดันให้รัฐบาลของโน แทอู ริเริ่มแนวคิดในการเจรจากับสหรัฐอเมริกาเรื่องการควบคุมและสั่งการการปฏิบัติการทางทหาร (Operational Control หรือ OPCON) จนนำไปสู่การประชุมความมั่นคง (Security Consultative Meeting หรือ SCM) ในปี ค.ศ. 1992 ที่มีประเด็นหลักว่าด้วยการปรับโครงสร้างพันธมิตร โดยการเจรจาดังกล่าวประสบความสำเร็จในปี ค.ศ. 1994 ในยุคของประธานาธิบดีคิม ย็องซัม ซึ่งเป็นผู้นำของรัฐบาลพลเรือนภายใต้ระบอบประชาธิปไตยส่งผลให้เกาหลีใต้ได้รับอำนาจการควบคุมการปฏิบัติการในยามสงบ (Peacetime Operational Control หรือ Peacetime OPCON) แต่ในช่วงสงคราม กองทัพเกาหลีใต้ยังอยู่ภายใต้การควบคุมและสั่งการของกองบัญชาการร่วม (Combine Forces

Command หรือ CFC) ที่นำโดยนายพลสหรัฐฯ ที่ดำรงตำแหน่งผู้บัญชาการกองกำลังร่วมและผู้บัญชาการกองกำลังสหประชาชาติในคาบสมุทรเกาหลี

แม้รัฐบาลประชาธิปไตยของเกาหลีใต้ในยุคถัดมาได้เจรจากับสหรัฐอเมริกาเกี่ยวกับการโอนคืนอำนาจการควบคุมการปฏิบัติการในยามสงครามในหลายต่อหลายครา แต่การเจรจาดังกล่าวไม่ประสบความสำเร็จ ซึ่งหนึ่งในปัจจัยสำคัญคือ ภัยคุกคามจากเกาหลีเหนือ โดยกระทรวงกลาโหมสหรัฐอเมริกาได้ระบุในเอกสารการแถลงข่าวถึงภัยคุกคามทางนิวเคลียร์และซีปนาวุธที่เพิ่มขึ้นจากเกาหลีเหนือ และสถานการณ์ในภูมิภาคที่มีความไม่มั่นคงค่อนข้างสูงว่า ปัจจัยเหล่านี้ส่งผลต่อการโอนคืนอำนาจการควบคุมการปฏิบัติการในยามสงคราม ทั้งนี้ ภัยคุกคามจากเกาหลีเหนือทำให้การป้องปรามขั้นขยาย (Extended Deterrence) โดยเฉพาะการป้องปรามที่ปรับตามสถานการณ์ (Tailored Deterrence) จากสหรัฐอเมริกายังคงมีความจำเป็นในการช่วยเกาหลีใต้ให้เผชิญหน้ากับภัยคุกคามทางนิวเคลียร์และซีปนาวุธจากเกาหลีเหนือได้ (United States Forces of Korea, 2014)

โดยสรุป ความเจริญทางเศรษฐกิจเป็นปัจจัยที่ช่วยสร้างความมั่นใจให้กับเกาหลีใต้เรื่องการเป็นอิสระทางความมั่นคงจากสหรัฐอเมริกา ในขณะที่กระบวนการเป็นประชาธิปไตยได้เปลี่ยนสภาพสังคมในเกาหลีใต้จนนำไปสู่การตั้งคำถามและการเจรจาเพื่อปรับความสัมพันธ์พหุมิตรกับสหรัฐอเมริกา ความเข้มแข็งที่เพิ่มขึ้นทั้งทางเศรษฐกิจและการเมืองทำให้สหรัฐอเมริกาไม่สามารถกดดันเกาหลีใต้ในลักษณะเดียวกับยุคอาณานิยมได้อีก รัฐบาลเกาหลีใต้ในยุคประชาธิปไตยมีความชอบธรรมทางการเมืองมากขึ้นผ่านกระบวนการเลือกตั้งและการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน รวมถึงทรัพยากรทางเศรษฐกิจที่เพิ่มขึ้นทำให้เกาหลีใต้มีความมั่นใจมากขึ้นในการกำหนดทิศทางและนโยบายด้านความมั่นคงและการต่างประเทศของตนเอง แต่อย่างไรก็ดี การเปลี่ยนแปลงจากภายในดังกล่าวไม่ได้ทำให้ความเป็นพันธมิตรระหว่างสองชาติสิ้นสุดลง ทั้งนี้ เนื่องจากปัจจัยด้านความมั่นคงที่ยังคงทำหน้าที่เป็นรากฐานที่หล่อเลี้ยงความเป็นพันธมิตรของสองชาติไว้ ในยุคสงครามเย็น โครงสร้างการเมืองระหว่างประเทศเป็นตัวที่กรอบให้ภัยคุกคามของพันธมิตรคือลัทธิคอมมิวนิสต์ จึงทำให้ทั้งคู่มีการมองเห็น

ภัยคุกคามร่วมสิ่งเดียวกัน ในยุคหลังสงครามเย็น ทั้งเกาหลีใต้และสหรัฐอเมริกาต่างมองว่า ประเด็นปัญหานิวเคลียร์และซีปนาวุธของเกาหลีเหนือคือ ภัยคุกคามความมั่นคงของประเทศ แม้รัฐบาลเกาหลีใต้บางรัฐบาลจะมีการดำเนินนโยบายต่างประเทศที่เป็นมิตรเพื่อสานสัมพันธ์กับเกาหลีเหนือ แต่แนวทางดังกล่าวมีผลเพียงแค่ชะลอความตึงเครียดและไม่อาจแก้ไขปัญหาย่างยั่งยืนได้ และเมื่อปัญหานิวเคลียร์และซีปนาวุธทวีความรุนแรงมากขึ้น เกาหลีใต้ยังต้องพึ่งพาการป้องปรามขั้นขยายจากสหรัฐอเมริกามากขึ้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

สรุปและอภิปรายผล

การสร้างความสัมพันธ์เชิงพันธมิตรระหว่างเกาหลีใต้และสหรัฐอเมริกาเป็นไปตามแนวคิดของนักทฤษฎีสายสันนิบาตที่พูดถึงการเพิ่มระดับความมั่นคงของตนเองผ่านการเข้าเป็นพันธมิตรกับรัฐอื่น ในช่วงต้นของยุคหลังสงครามเกาหลี เกาหลีใต้มีระดับการมองเห็นภัยคุกคามที่ค่อนข้างสูงที่เกิดจากความไม่เชื่อมั่นในพันธมิตรผู้ก่อด้านความมั่นคงที่พึ่งได้จากสหรัฐอเมริกา ซึ่งความหวุ่นไหวดังกล่าวปรากฏให้เห็นผ่านทั้งคำพูดและการกำหนดนโยบายด้านความมั่นคงที่โน้มเอียงไปในทางพึ่งพาตนเอง อย่างไรก็ตาม เกาหลีใต้ที่ยังคงพึ่งพาสหรัฐอเมริกาด้านความมั่นคงทำให้เกาหลีใต้ไม่กระทำการใดที่เสี่ยงต่อการทำลายความเป็นพันธมิตรที่มีต่อสหรัฐอเมริกา เพราะหลักประกันด้านความมั่นคงจากสหรัฐอเมริกายังคงมีความจำเป็นในสถานะที่ระดับการพัฒนาของประเทศยังอยู่ในช่วงเริ่มต้น เท่ากับว่าความเป็นพันธมิตรระหว่างเกาหลีใต้และสหรัฐอเมริกาช่วยสร้างดุลแห่งอำนาจระหว่างเกาหลีใต้และเกาหลีเหนือ ส่งผลให้สงครามระหว่างสองเกาหลีไม่เกิดขึ้นอีกนับตั้งแต่สงครามเกาหลีได้สิ้นสุดลง

ความเป็นพันธมิตรระหว่างเกาหลีใต้และสหรัฐอเมริกาสะท้อนให้เห็นถึงโครงสร้างของความสัมพันธ์ที่ไม่เท่าเทียมกัน ในยุคอำนาจนิยม เกาหลีใต้ที่พึ่งพาสหรัฐอเมริกาด้านเศรษฐกิจที่นอกเหนือไปจากด้านความมั่นคงทำให้ความสัมพันธ์ของสองชาติปรากฏออกมาในรูปของรัฐอุปถัมภ์และรัฐภายใต้การอุปถัมภ์ แม้ว่าความสัมพันธ์จะถูกปรับเป็นความร่วมมือเชิงหุ้นส่วนภายหลังที่เกาหลีใต้ได้ผ่านกระบวนการความเป็นประชาธิปไตย (Heo & Roehring, 2018)

แต่กระนั้น หากนำหลักการเรื่องการสร้างพันธมิตรมาพิจารณา ตัวอย่างเช่นงานเขียนของ Walt (1985) ก็พบว่า ส่วนใหญ่แล้วระดับความมั่นคงของรัฐในพันธมิตรมักจะไม่เท่าเทียมกัน จึงส่งผลให้เกิดการพึ่งพากันและกันในระบบพันธมิตร ในกรณีของเกาหลีใต้นั้น แม้ว่ารัฐบาลในยุคประชาธิปไตยแสดงให้เห็นถึงทัศนคติที่มีต่อภัยคุกคามและที่มีต่อโครงสร้างการเมืองระหว่างประเทศโดยรอบที่ต่างไปจากยุคอำนาจนิยมจนนำไปสู่การกำหนดนโยบายต่างประเทศที่มีความเป็นอิสระมากขึ้นและที่สะท้อนความพยายามของเกาหลีใต้ในการลดการพึ่งพาสหรัฐอเมริกาดังเช่น การเจรจาเพื่อปรับความสัมพันธ์กับสหรัฐอเมริกาที่นำไปสู่การถ่ายโอนอำนาจการควบคุมการปฏิบัติการในยามสงบ แต่กระนั้นโครงสร้างพันธมิตรของเกาหลีใต้และสหรัฐอเมริกาก็ยังไม่อาจกล่าวได้ว่าตั้งอยู่บนฐานที่มีความเท่าเทียมกันอย่างแท้จริง เนื่องจากเกาหลีใต้ยังคงต้องพึ่งพาสหรัฐอเมริกาด้านการป้องกันทางนิวเคลียร์ และรวมถึงเกาหลีใต้ยังไม่ได้รับสิทธิการควบคุมการปฏิบัติการของกองทัพในยามสงคราม ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าเกาหลีใต้ยังคงขาดอำนาจและอิสระของตัวเองในเชิงยุทธศาสตร์

การให้ความสำคัญกับการพัฒนาเศรษฐกิจของรัฐบาลอำนาจนิยมตั้งแต่ทศวรรษ 1960 เป็นต้นมา ไม่เพียงแต่ทำให้เศรษฐกิจของประเทศเติบโต แต่ยังส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมเชิงโครงสร้าง สังคมที่มีพลวัตมากขึ้นนำไปสู่การตื่นตัวทางการเมืองของภาคประชาชนที่ได้กลายเป็นพลังขับเคลื่อนเพื่อเรียกร้องประชาธิปไตยในที่สุด การเปลี่ยนผ่านไปเป็นประชาธิปไตยที่เอื้อให้ภาคประชาชนและภาคประชาสังคมได้เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการทางการเมืองมากขึ้นเป็นปัจจัยที่เอื้อให้เกิดการปรับโครงสร้างพันธมิตร การก้าวขึ้นมาสู่อำนาจของนายคิม ย็องซัม และนายคิม แดจุง ผู้เรียกร้องประชาธิปไตยในช่วงของอำนาจนิยมช่วยให้แนวคิดเรื่องชาตินิยมและการตั้งคำถามเรื่องการดำรงอยู่ของกองทัพสหรัฐฯ ในภาคประชาชนได้รับการตอบสนองจากภาครัฐจนนำไปสู่การปรับความสัมพันธ์กับสหรัฐอเมริกาในช่วงทศวรรษ 1990 อย่างไรก็ตาม การปรับโครงสร้างไม่ได้ทำให้ความเป็นพันธมิตรนั้นถูกยกเลิก ในระบบพันธมิตร ความมั่นคงยังคงเป็นปัจจัยหลักที่ผู้รัฐไว้ในระบบพันธมิตร ในขณะที่ความเจริญทางเศรษฐกิจและความเป็นประชาธิปไตย

เป็นปัจจัยที่เสริมความมั่นใจและสร้างอำนาจต่อรองให้กับเกาหลีใต้จนนำไปสู่การเจรจาและการปรับโครงสร้างพันธมิตรภายใต้กรอบความมั่นคงดังกล่าว

โดยสรุป ความเจริญทางเศรษฐกิจ ความเป็นประชาธิปไตย และกระบวนการเป็นประชาธิปไตยมีผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างเกาหลีใต้และสหรัฐอเมริกา ในยุคอำนาจนิยม ความสัมพันธ์ระหว่างเกาหลีใต้และสหรัฐอเมริกามีลักษณะที่ไม่เท่าเทียมกัน การพึ่งพาสหรัฐอเมริกาที่นอกเหนือจากด้านความมั่นคงทำให้สหรัฐอเมริกามีอำนาจต่อรองเหนือเกาหลีใต้ และได้ใช้อำนาจต่อรองในการควบคุมไม่ให้เกาหลีใต้ก่อสงครามกับเกาหลีเหนือ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Snyder (1997) เรื่องรัฐที่มีอำนาจมากกว่ามีอิทธิพลเหนือรัฐที่ด้อยกว่าในพันธมิตร และเมื่อเกาหลีใต้มีความเข้มแข็งทางการเมืองและเศรษฐกิจมากขึ้น ก็จะเห็นถึงความพยายามในการปรับโครงสร้างเพื่อให้ตนเองมีความเป็นอิสระทางยุทธศาสตร์มากขึ้น กระนั้น การปรับโครงสร้างไม่ได้สร้างผลกระทบต่อความสัมพันธ์ เนื่องจากทั้งคู่ยังคงมีการมองเห็นภัยคุกคามสิ่งเดียวกัน และยังคงได้ผลประโยชน์จากการเป็นพันธมิตรร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Morgenthau (1948) ที่กล่าวถึงการสร้างพันธมิตรของรัฐบนพื้นฐานของผลประโยชน์แห่งชาติที่รัฐสมาชิกต่างมีส่วนร่วม และแม้ว่าทฤษฎีจะไม่ได้กล่าวถึงผลของการพัฒนาเศรษฐกิจและการเปลี่ยนผ่านไปเป็นประชาธิปไตยต่อความเป็นพันธมิตรของรัฐ แต่จากการศึกษาพบว่า ในกรณีของเกาหลีใต้ กระบวนการเหล่านี้ไม่ได้ทำให้ความเป็นพันธมิตรอ่อนแอลง แต่เป็นปัจจัยที่หลักให้เกิดการปรับเปลี่ยนโครงสร้างของพันธมิตรในระดับยุทธศาสตร์เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการภายในประเทศและผลประโยชน์ของรัฐในภาพรวม การลดความไม่สมมาตรทำให้ความสัมพันธ์พันธมิตรเปลี่ยนจากรัฐอุปถัมภ์กับรัฐภายใต้อุปถัมภ์ไปสู่ความเป็นหุ้นส่วนมากขึ้น ซึ่งโครงสร้างพันธมิตรที่อยู่บนพื้นฐานของความช่วยเหลือพึ่งพาซึ่งกันและกันมากกว่าการพึ่งพาฝ่ายเดียวมีแนวโน้มที่จะมีเสถียรภาพและความยั่งยืนมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

งานวิจัยในอนาคตควรมีการสัมภาษณ์ผู้กำหนดนโยบาย นักวิชาการผู้เชี่ยวชาญด้านนโยบายต่างประเทศของสหรัฐอเมริกาที่มีต่อคาบสมุทรเกาหลีและผู้เชี่ยวชาญด้านนโยบายต่างประเทศของเกาหลีใต้เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกที่จะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างเกาหลีใต้และสหรัฐอเมริกามากขึ้น

นอกจากนั้นแล้ว การศึกษาในอนาคตอาจทำการเปรียบเทียบความสัมพันธ์เชิงพันธมิตรระหว่างประเทศอื่นในภูมิภาคกับสหรัฐอเมริกาดังกรณีไต้หวัน เนื่องจากไต้หวันมีกระบวนการเปลี่ยนผ่านไปเป็นประชาธิปไตยเช่นเดียวกับเกาหลีใต้ เพื่อศึกษาว่าไต้หวันมีการปรับโครงสร้างความสัมพันธ์พันธมิตรกับสหรัฐอเมริกาในลักษณะเดียวกันหรือแตกต่างกันอย่างไร

เอกสารอ้างอิง

- Campbell, A. E., & Burns, R. (2002). Balance of Power. In R. Schulzinger (Ed.), *Encyclopedia of American Foreign Policy* (2nd Ed). Sage Publications, pp. 133-149.
- Chira, S. (1988). *Korean Students Want One Homeland and No Americans*. Retrieved July 16, 2025, from <https://www.nytimes.com/1988/06/12/weekinreview/korean-students-want-one-homeland-and-no-americans.html>
- Choi, J., & Kwon, O. (2021). *Roh Tae-woo Government Mentioned 'Withdrawal of U.S. Troops' to Establish Diplomatic Relations with the Soviet Union*. Retrieved June 19, 2025, from <https://www.donga.com/news/People/article/all/20210330/106145998/1>
- Cumings, B. (2005). *Korea's Place in the Sun: A Modern History*. W.W. Norton.

- Heo, U., & Roehrig, T. (2018). *The Evolution of the South Korea - United States Alliance*. Cambridge University Press.
- Huntington, S. (1991). Democracy's Third Wave. *Journal of Democracy*, 2(2), 12-34.
- Kim, T. (2021). *The Benefits of the US-South Korea Alliance Beyond Detering North Korea*. Retrieved June 12, 2025, from https://csds.vub.be/wp-content/uploads/2023/08/CSDS-Policy-brief_2113_0.pdf
- Lee, J. & Heo, K. (2001). The U.S.-South Korea Alliance: Free-Riding or Bargaining. *Asian Survey*, 41(5), 822-845.
- Martin, R. (1988). Security Relations: A U.S. View. In R. Scalapino & H. Lee (Eds.), *Korea-U.S. Relations: The Politics of Trade and Security* (pp. 163-171). University of California Press.
- Mearsheimer, J. (2001). *The Tragedy of Great Power Politics*. W.W. Norton & Company.
- Morgenthau, H. (1948). *Politics Among Nations: The Struggle for Power and Peace*. Alfred A. Knopf.
- Moon, C., Hayes, P. & Bruce, S. (2011). *Park Chung Hee, the US - ROK Strategic Relationship, and the Bomb*. Retrieved April 29, 2025, from <https://apjpf.org/2011/9/44/peter-hayes/3630/article>
- OECD. (1996). *OECD Economic Surveys: Korea 1996*. Retrieved May 22, 2025, from https://doi.org/10.1787/eco_surveys-kor-1996-en
- Ousley, K. (2006). *Wartime Operational Control*. Retrieved September 2, 2525, from usakoreainstitute.org
- Park, C. (1963). *The Country, the Revolution and I*. Seoul: Hollym.

- Park, K. (2007). The Evolution of Anti-Americanism in Korea: Policy Implications for the United States. *Korea Journal*, 47(4), 177-195.
- Raksasat, A., et al. (1996). *Democracy: Ideology, Principles, and Comparative Systems*. Chulalongkorn University Press.
- Rosenthal, A.M. (1963). *Test of Nerves in Seoul; U.S. Firmness in Crisis Over Election Brings Victory and Diplomatic Prestige Election Gets Go Ahead Opposition Was Expected*. Retrieved August 3, 2025, from <https://www.nytimes.com/1963/04/08/archives/test-of-nerves-in-seoul-us-firmness-in-crisis-over-election-brings.html>
- Snyder, G. H. (1984). The Security Dilemma in Alliance Politics. *World Politics*, 36(4), 461-495.
- Snyder, G. H. (1997). *Alliance Politics*. Cornell University Press.
- Solarz, S. (1987). *Applying Leverage on South Korea*. Retrieved from October 19, 2025, from <https://www.reaganlibrary.gov/public/digitallibrary/smf/nsc-asianaffairsdirector/kelly/r3/40-285-R3-053-2019.pdf>
- Stockholm International Peace Research Institute. (2025). *Trend in World Military Expenditure, 2024*. Retrieved October 8, 2025, from https://www.sipri.org/sites/default/files/2025-04/2504_fs_milex_2024.pdf
- Suh, J. (2007). *Overview of Korea's Development Process until 1997*. Retrieved October 24, 2025, from <https://documents1.worldbank.org/curated/en/923361468327364601/pdf/409300PAPER0KR101OFFICIAL0USE0ONLY1.pdf>
- Tilly, C. (2007). *Democracy*. Cambridge University Press.

- Unchittrong, N. (2007). *Political Science* (5th Ed). Chulalongkorn University Press.
- United States Forces of Korea. (2014). *Pentagon Press Briefing*. Retrieved October 15, 2025, from <https://www.usfk.mil/Media/Press-Products/Speeches-Transcripts/Article/588006/pentagon-press-briefing/>
- U.S. Department of State. (1954). *The President of the Republic of Korea (Rhee) to President Eisenhower*. Retrieved October 10, 2025, from https://db.history.go.kr/contemp/level.do?levelId=frus_009_0030_1060
- U.S. Department of State. (1957a). *Letter from President Rhee to President Eisenhower*. Retrieved October 11, 2025, from <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1955-57v23p2/d238>
- U.S. Department of State. (1957b). *Memorandum at Discussion of the 334th Meeting of the National Security Council, Washington, August 8, 1957*. Retrieved October 11, 2025, from <https://nsarchive.gwu.edu/document/19738-national-security-archive-doc-18-memorandum>
- U.S. Department of State. (1961a). *Letter from the Ambassador to Korea (Berger) to Secretary of State Rusk*. Retrieved October 12, 2025, from <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1961-63v22/d249>
- U.S. Department of State. (1961b). *Memorandum by Robert H. Johnson of the National Security Council Staff*. Retrieved October 12, 2025, from <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1961-63v22/d227>

- U.S. Department of State. (1961c). *Memorandum of Conversation*. Retrieved October 12, 2025, from https://db.history.go.kr/contemp/level.do?levelId=frus_012_0010_0460
- U.S. Department of State. (1975). *Memorandum of Conversation, Seoul, August 27, 1975*. Retrieved October 15, 2025, from <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1969-76ve12/d272>
- Walt, S. (1985). Alliance Formation and the Balance of World Power. *International Security*. 9(4), 3-43.
- Waltz, K. (1979). *Theory of International Politics*. McGraw-Hill.
- Yima, B. (2007). *Introduction to Political Science*. Samlada Publishing.